

СРПСКИ ГАВРОШ .

После оне прве кратке окупације наше Престонице од стране аустро-угарске војске, 2. XII 1914. (по Јулијанском календару), приликом тадашњег ослобођења Београда, капетан I класе Љубомир К. Бели-Марковић (1885-1943), каснији међуратни ђенерал, напредовао је са митраљеским одељењем IV. Коњичког пука *»Великог кнеза Константина Константиновича«*. Кретали су се према Калемегдану, јер се ту већ пробио и II. Ескадрон истог пука. Противнички табор, чијих је јединица још било у граду, покушавао је да се понтонима пребаци на леву обалу Саве, али је тај њихов покушај био јаком ватром у потпуности онемогућен. Наши су их тукли са калемегданске стазе, која пролази целом дужином крај – од граната изроване – савске обале.

Недалеко од нашег поменутог коњичког пука, усред метежа, плотуна и борби, одједаред се појавило неко Српче које није могло имало више између 12 до 14 година. Аустро-Угари су управо у том тренутку припуцали и из монитора покушавајући да нас омету у напредовању, тако да је била општа киша и то не само од пушчаних метака, већ и од све учесталијих граната. Коњички капетан Бели-Марковић видевши дете, у више махова је потпуно безуспешно наређивао том дечкићу да се склони већ једном да не би лудо погинуо, ако не мора. Но, дете га је само ћутећи гледало и није се уопште померало, стојећи све време иза једног полуизгорелог танушног дрвета, које уистину уопште није могла бити икаква заштита.

У једном тренутку капетану приђе сав задуван командант II. Ескадрона, пуковник Иван Л. Докић (1882-1938), који је исто касније постао ђенерал. Рече му да је његовим људима понестало муниције, те га упита да ли он има и да ли би могао да му да. Бели-Марковић му је дао сву пушчану муницију коју је имао при себи, задржавајући само један оквир (5 метака). Када је пуковник отишао, капетан погледа на оно огорело дрво и момчића више није било, те Бели-Марковић закључи да се дете сигурно негде склонило.

Од оног разговора са пуковником Докићем није прошло ни 10-ак минута, када се онај малиша поново појавио пред митраљеским одељењем IV. Пука доносећи гомилу муниције коју је једва носио и рече им:

– Ево муниције! Донео сам је са савске обале, јер су је Швабе пуно оставиле...

Мали је и поред ратне буке чуо разговор ове двојице наших коњичких официра и хтео је да им помогне па је донео са обале аустро-угарску исправну пушчану муницију. Дете очигледно уопште није знало да је тај његов „ратни плен“, за српску војску био потпуно неупотребљив, јер су противничке пушке биле типа *»Манлихер«*, док смо ми, разумљиво, користили „нашу“ пушку фирме *»Маузер«*, коју је када се први пут појавила 70-тих година XIX века, доста побољшао и усавршио наш славни конструктор и иноватор мајор Коста-Кока Миловановић (1847-1905), каснији ђенерал. Војно-технички завод у Крагујевцу тада није могао

да започне са масовном производњом, тако да нам је поменута немачка фирма ту врсту пушака лиферовала за наше потребе. Све до свршетка Великога рата па и нешто доцније, те су пушке често зване »Миловановић-Маузер«, »Кока-Маузер«, или још краће *кокинка*. Разлика између *манлихерке* и *кокинке* (тј. *маузерке*) била је у калибрима.

Ова истинита прича може послужити као леп пример, да су у Великоме рату буквално сви здравомислећи родољуби, па чак и деца гледала да помогну на сваки начин, наравно у својим могућностима, српској војсци. Шта се даље дешавало са овим храбрим малишаном и како се звао, остаће на жалост за навек тајна. Сам Бели-Марковић завршио је XXXIV класу Војне академије (1901/05) и овај догађај је преузет из његове ратне бележнице. До избијања Априлскога рата 1941, становао је у улици Господар Јовановој 46.

Коста Ђ. Кнежевић

(*Политика*, 4. VIII 2018, субота, бр. 37.617, год. CXV, стр. 17, »100 година од Великог рата«, текст је нешто скраћиван).

КОМЕНТАРИ ЧИТАЛАЦА ПОЛИТИКЕ ONLINE

КОМЕНТАРИ БЛИЖЊИХ

Šime O. (4. VIII 2018)

...I ova Ti – kao i ostale – para vredi – baš zanimljiva priča... Šteta što nije i ime deteta sačuvano...

Miloš M.R. (6. VIII 2018)

Baš interesantna priča... A mnogo mi je krivo što u toj ratnoj beležnici nije još makar ime dopisao... Herojstvo se time moglo nagraditi.

Ranko K. (11. VIII 2018)

Прочитах и ову Твоју одличну причу...

**Љубомир К. Бели-Марковић,
(*18. I 1885, Београд – †1943, Воерде, Немачка)**

